

KONWENCJA

w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego,

przyjęta w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji.

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej

RADA PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 16 listopada 1972 roku została przyjęta w Paryżu przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją Rada Państwa uznała ją i uznaje za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych, oświadcza, że wymieniona Konwencja jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona, oraz przyrzeka, że będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Dano w Warszawie dnia 6 maja 1976 roku.

L. S.

Przewodniczący Rady Państwa: *H. Jabłoński*

Minister Spraw Zagranicznych: *S. Olszowski*

(Tekst konwencji jest zamieszczony w załączniku do niniejszego numeru.)

KONWENCJA

w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Konferencja Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, zebrana w Paryżu w dniach od 17 października do 21 listopada 1972 roku na swej siedemnastej sesji,

stwierdzając, że dziedzictwu kulturalnemu i naturalnemu coraz bardziej zagraża zniszczenie nie tylko wskutek szkód wywoływanych przyczynami tradycyjnymi, lecz także wskutek przeobrażeń społecznych i gospodarczych, które pogarszają sytuację przez zjawiska jeszcze groźniejszych szkód lub zniszczeń,

zważywszy, że uszkodzenie lub unicestwienie jakiegokolwiek dobra należącego do dziedzictwa kulturalnego lub naturalnego stanowi nieodwracalne zubożenie dziedzictwa wszystkich narodów świata,

zważywszy, że ochrona tego dziedzictwa na szczeblu krajowym jest często niedostateczna ze względu na skalę środków, jakich ona wymaga, i niewystarczalność zasobów gospodarczych, naukowych i technicznych kraju, na którego terytorium znajduje się dobro podlegające ochronie,

przypominając, że akt konstytucyjny Organizacji przewiduje, iż będzie ona udzielała pomocy w pielęgnowaniu, rozwijaniu i rozpowszechnianiu wiedzy, czuwając nad zachowaniem ochrony światowego dziedzictwa oraz zalecając zainteresowanym narodom zawieranie odpowiednich konwencji międzynarodowych,

zważywszy, że istniejące międzynarodowe konwencje, zalecenia i rezolucje dotyczące ochrony dóbr kulturalnych

i naturalnych potwierdzają znaczenie, jakie ma dla wszystkich narodów świata zachowanie tych unikalnych i niezastąpionych dóbr bez względu na to, którego narodu są one własnością,

zważywszy, że niektóre z dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego mają wyjątkowe znaczenie uzasadniające konieczność ich zachowania, jako elementu światowego dziedzictwa całej ludzkości,

zważywszy, że wobec rozmiarów i wagi nowych niebezpieczeństw zagrażających tym dobrom cała społeczność międzynarodowa powinna wziąć udział w ochronie dziedzictwa kulturalnego i naturalnego o wyjątkowej powszechnej wartości przez udzielanie zbiorowej pomocy, która nie zastępując działania zainteresowanego Państwa, będzie je skutecznie uzupełniała,

zważywszy, że niezbędne jest przyjęcie w tym celu nowych postanowień umownych, wprowadzających skuteczny system zbiorowej ochrony dziedzictwa kulturalnego i naturalnego o wyjątkowej powszechnej wartości, zorganizowany w sposób stały i w oparciu o nowoczesne metody naukowe,

postanowiwszy na swej szesnastej sesji, że zagadnienie to powinno stać się przedmiotem konwencji międzynarodowej,

przyjmuje dnia szesnastego listopada 1972 roku niniejszą Konwencję.

I. Definicja dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Artykuł 1

W rozumieniu niniejszej Konwencji za „dziedzictwo kulturalne” uważane są:

- zabytki: dzieła architektury, dzieła monumentalnej rzeźby i malarstwa, elementy i budowle o charakterze archeologicznym, napisy, grotty i zgrupowania tych elementów, mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia historii, sztuki lub nauki,
- zespoły: budowli oddzielnych lub łącznych, które ze względu na swą architekturę, jednolitość lub zespolenie z krajobrazem mają wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia historii, sztuki lub nauki,
- miejsca zabytkowe: dzieła człowieka lub wspólne dzieła człowieka i przyrody, jak również strefy, a także stanowiska archeologiczne, mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia historycznego, estetycznego, etnologicznego lub antropologicznego.

Artykuł 2

W rozumieniu niniejszej Konwencji za „dziedzictwo naturalne” uważane są:

- pomniki przyrody utworzone przez formacje fizyczne i biologiczne albo zgrupowania takich formacji, przedstawiające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia estetycznego lub naukowego,
- formacje geologiczne i fizjograficzne oraz ściśle oznaczonych granicach, stanowiące siedlisko zagrożonych zagładą gatunków zwierząt i roślin, mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia nauki lub ich zachowania,
- miejsca lub strefy naturalne o ściśle oznaczonych granicach, mające wyjątkową powszechną wartość z punktu widzenia nauki, zachowania lub naturalnego piękna.

Artykuł 3

Identyfikowanie i wyznaczanie granic wszelkiego rodzaju dóbr, o których mowa w artykułach 1 i 2, należy do każdego Państwa będącego Stroną niniejszej Konwencji, na którego terytorium one się znajdują.

II. Ochrona krajowa i ochrona międzynarodowa dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Artykuł 4

Każde Państwo będące Stroną niniejszej Konwencji uznaje, że na nim spoczywa w pierwszym rzędzie obowiązek zapewnienia identyfikacji, ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i przekazania przyszłym pokoleniom dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, o którym mowa w artykułach 1 i 2, znajdującego się na jego terytorium. Będzie się ono starało spełnić ten obowiązek zarówno własnymi siłami, wykorzystując maksymalnie swoje środki, jak również w razie konieczności, przy pomocy i współpracy międzynarodowej, z których może korzystać w szczególności w dziedzinach finansowej, artystycznej, naukowej i technicznej.

Artykuł 5

W celu zapewnienia możliwie najskuteczniejszej ochrony i konserwacji oraz możliwie najbardziej aktywnej rewaloryzacji dziedzictwa kulturalnego i naturalnego znajdującego się na ich terytorium Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji będą się starały w miarę możliwości i odpowiednio do warunków właściwych dla każdego kraju:

- a) prowadzić politykę ogólną zmierzającą do wyznaczenia dziedzictwu kulturalnemu i naturalnemu odpowiedniej funkcji w życiu zbiorowym i włączyć ochronę tego dziedzictwa do programów planowania ogólnego;
- b) ustanowić na swoim terytorium — jeżeli nie są jeszcze ustanowione — jedną lub kilka służb ochrony, konserwacji i rewaloryzacji dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, posiadających odpowiedni personel i rozporządzających środkami pozwalającymi na wykonywanie przypadających im zadań;
- c) rozwijać studia i badania naukowe i techniczne oraz doskonalić metody interwencyjne, które pozwolą Państwu sprostać niebezpieczeństwu zagrażającym jego dziedzictwu kulturalnemu lub naturalnemu;
- d) przedsięwziąć odpowiednie środki prawne, naukowe, techniczne, administracyjne i finansowe w celu identyfikacji, ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i ożywiania lub odtwarzania tego dziedzictwa; oraz
- e) popierać powstawanie lub rozwój krajowych albo regionalnych ośrodków kształcenia w dziedzinie ochrony, konserwacji i rewaloryzacji dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz zachęcać do podejmowania badań naukowych w tej dziedzinie.

Artykuł 6

1. Przy całkowitym poszanowaniu suwerenności Państw, na których terytorium znajduje się dziedzictwo kulturalne i naturalne wymienione w artykułach 1 i 2, i nie naruszając praw rzeczowych do tego dziedzictwa wynikających z ustawodawstwa krajowego Państwa będącego Stroną niniejszej Konwencji uznają, że stanowi ono dziedzictwo powszechne, w którego ochronie ma obowiązek współdziałać cała społeczność międzynarodowa.

2. Państwa będące Stronami zobowiązują się zgodnie z postanowieniami niniejszej Konwencji udzielić pomocy przy identyfikacji, ochronie, konserwacji i rewitalizacji dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, o którym mowa w artykule 11 ustępy 2 i 4, jeżeli Państwo, na którego terytorium dziedzictwo to znajduje się, o nią się ubiega.

3. Każde Państwo będące Stroną niniejszej Konwencji zobowiązuje się nie podejmować świadomie żadnych działań mogących wyrządzić bezpośrednio lub pośrednio szkodę dziedzictwu kulturalnemu i naturalnemu, o którym mowa w artykułach 1 i 2, znajdującemu się na terytorium innych Państw będących Stronami niniejszej Konwencji.

Artykuł 7

W rozumieniu niniejszej Konwencji za międzynarodową ochronę dziedzictwa kulturalnego i naturalnego uważane jest ustanowienie systemu współpracy i pomocy międzynarodowej, mającego na celu udzielanie Państwom będącym Stronami Konwencji pomocy w ich wysiłkach podejmowanych w celu zachowania i zidentyfikowania tego dziedzictwa.

III. Międzyrządowy Komitet Ochrony Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego.

Artykuł 8

1. Tworzy się przy Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury Międzyrządowy Komitet Ochrony Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego o Wyjątkowej Powszechnej Wartości, zwany „Komitetem Dziedzictwa Światowego”. Składa się on z 15 Państw będących Stronami Konwencji, wybieranych przez Państwa będące Stronami Konwencji zebrane na Zgromadzeniu Ogólnym podczas sesji zwyczajnych Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury. Liczba Państw będących członkami Komitetu zostanie zwiększona do 21, począwszy od sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, która odbędzie się po wejściu w życie niniejszej Konwencji w stosunku do co najmniej 40 Państw.

2. Wybór członków Komitetu powinien zapewnić sprawiedliwą reprezentację różnych regionów i kultur świata.

3. W posiedzeniach Komitetu biorą udział z głosem doradczym jeden przedstawiciel Międzynarodowego Ośrodka Studiów nad Ochroną i Restauracją Dóbr Kultury (Ośrodek rzymski), jeden przedstawiciel Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych (ICOMOS) i jeden przedstawiciel Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów (UICN), do których na wniosek Państw będących Stronami Konwencji, zebranych na Zgromadzeniu Ogólnym podczas sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, mogą przyłączyć się przedstawiciele innych organizacji międzyrządowych i pozarządowych, mających podobne cele.

Artykuł 9

1. Państwa będące członkami Komitetu Dziedzictwa Światowego sprawują swój mandat od końca sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, podczas której zostały wybrane, do końca trzeciej kolejnej sesji zwyczajnej.

2. Jednakże mandat jednej trzeciej części członków wyznaczonych w pierwszych wyborach upływie z końcem

pierwszej kolejnej sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, następującej po tej, podczas której zostali oni wybrani, mandat zaś drugiej trzeciej części członków wybranych w tym samym czasie upływie z końcem drugiej kolejnej sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej, następującej po tej, podczas której zostali oni wybrani. Nazwy tych członków zostaną ustalone w drodze losowania przez Przewodniczącą Konferencji Generalnej po pierwszych wyborach.

3. Państwa będące członkami Komitetu wybierają na swych przedstawicieli osoby wykwalifikowane w zakresie dziedzictwa kulturalnego lub dziedzictwa naturalnego.

Artykuł 10

1. Komitet Dziedzictwa Światowego uchwała swój regulamin wewnętrzny.

2. Komitet może w każdym czasie zaprosić na swe posiedzenie organizacje publiczne lub prywatne, jak też osoby prywatne w celu zasięgnięcia ich opinii w poszczególnych sprawach.

3. Komitet może powoływać takie organy doradcze, jakie uzna za konieczne do wykonania swych zadań.

Artykuł 11

1. Każde Państwo będące Stroną niniejszej Konwencji przedstawia Komitetowi Dziedzictwa Światowego, w miarę wszelkich możliwości, wykaz dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, znajdujących się na jego terytorium i zasługujących na wpisanie na listę przewidzianą w ustępie 2 niniejszego artykułu. Wykaz ten, którego nie uważa się za wyczerpujący, powinien zawierać dokumentację dotyczącą miejsca położenia tych dóbr i znaczenia, jakie one przedstawiają.

2. Na podstawie wykazów przedstawionych przez Państwa w wykonaniu ustępu 1 Komitet ustala, aktualizuje i rozpowszechnia pod mianem „Listy dziedzictwa światowego” wykaz dóbr dziedzictwa kulturalnego i dziedzictwa naturalnego określonych w artykułach 1 i 2 niniejszej Konwencji, które uznaje za mające wyjątkową powszechną wartość na podstawie kryteriów ustalonych przez siebie. Zaktualizowane listy powinny być rozpowszechniane co najmniej raz na dwa lata.

3. Wpisanie dobra na listę dziedzictwa światowego może nastąpić tylko za zgodą zainteresowanego Państwa. Wpisanie na listę dobra znajdującego się na terytorium, do którego rości sobie prawo suwerenności lub jurysdykcji kilka Państw, w niczym nie przesądza praw uczestników sporu.

4. Komitet ustala, aktualizuje i rozpowszechnia, ilekroć tego wymagają okoliczności, pod mianem „Listy dziedzictwa światowego w niebezpieczeństwie” wykaz dóbr znajdujących się na liście dziedzictwa światowego, dla których ocalenia konieczne jest podjęcie wielkich robót i co do których wniesiono prośbę o pomoc zgodnie z niniejszą Konwencją. Lista ta powinna zawierać kosztorys operacji. Na liście tej mogą znajdować się jedynie dobra dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, które są zagrożone poważnym i ściśle określonym niebezpieczeństwem, jak groźba unicestwienia wskutek przyspieszonego rozpadu, projekty wielkich robót publicznych albo prywatnych, szybki rozwój miast i turystyki, zniszczenia spowodowane zmianą wykorzystania lub własności gruntu, głębokie zmiany z nieznanymi przyczynami, opuszczenie z jakiegokolwiek powodu, wybuch lub groźba wybuchu konfliktu zbrojnego, kataklizmy i klęski żywiołowe, wielkie pożar-

ry, trzęsienia ziemi, obsuwanie się terenu, wybuchy wulkanów, zmiana poziomu wód, powodzie, przypiływy morza. W każdej chwili, w razie nagłej potrzeby, Komitet może dokonać nowego wpisu na listę dziedzictwa światowego w niebezpieczeństwie i podać to bezzwłocznie do publicznej wiadomości.

5. Komitet ustala kryteria, na podstawie których dobro dziedzictwa kulturalnego i naturalnego może być wpisane na listy wymienione w ustępach 2 i 4 niniejszego artykułu.

6. Przed odrzuceniem wniosku o wpisanie na jedną z dwóch list wymienionych w ustępach 2 i 4 niniejszego artykułu Komitet zasięga opinii Państwa będącego Stroną, na którego terytorium znajduje się dane dobro dziedzictwa kulturalnego lub naturalnego.

7. Komitet w porozumieniu z zainteresowanymi Państwami koordynuje i popiera studia i badania potrzebne do ustalenia list, o których mowa w ustępach 2 i 4 niniejszego artykułu.

Artykuł 12

Fakt, że pewne dobro dziedzictwa kulturalnego i naturalnego nie zostało wpisane na jedną z list, o których mowa w artykule 11 ustępy 2 i 4, nie będzie oznaczać w żadnym wypadku, że dobro to nie ma wyjątkowej powszechnej wartości z punktu widzenia innych celów niż wynikające z wpisania na te listy.

Artykuł 13

1. Komitet Dziedzictwa Światowego przyjmuje i rozpatruje wnioski o pomoc międzynarodową składane przez Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji w zakresie dotyczącym dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego znajdujących się na ich terytorium i wpisanych lub zasługujących na wpisanie na listy, o których mowa w artykule 11 ustępy 2 i 4. Przedmiotem tych wniosków może być ochrona, konserwacja, rewitalizacja i ożywianie lub odtwarzanie tych dóbr.

2. Przedmiotem wniosków o pomoc międzynarodową na podstawie ustępu 1 niniejszego artykułu może być także identyfikacja dziedzictwa kulturalnego i naturalnego określonego w artykułach 1 i 2, jeżeli wstępne badania pozwoliły stwierdzić, że prowadzenie dalszych badań jest celowe.

3. Komitet decyduje, jaki bieg należy nadać tym wnioskom, określa w razie potrzeby rodzaj i zakres swej pomocy i upoważnia do zawarcia w jego imieniu niezbędnych porozumień z zainteresowanym rządem.

4. Komitet określa kolejność swych interwencji. Czyżni to, biorąc odpowiednio pod uwagę znaczenie dóbr wymagających zabezpieczenia dla światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, konieczność zapewnienia pomocy międzynarodowej najbardziej reprezentatywnym dzielom przyrody lub geniuszu i historii narodów świata, jak również pilność podjęcia robót, a także rozmiary zasobów Państw, na których terytorium znajdują się zagrożone dobra, a w szczególności w jakiej mierze Państwa te są w stanie zapewnić ochronę tych dóbr własnymi środkami.

5. Komitet ustala, aktualizuje i rozpowszechnia listę dóbr, co do których udzielono pomocy międzynarodowej.

6. Komitet decyduje o wykorzystaniu zasobów Funduszu utworzonego w myśl artykułu 15 niniejszej Kon-

wencji. Stara się on o znalezienie środków zwiększenia tego Funduszu i podejmuje w tym celu wszelkie stosowne kroki.

7. Komitet współdziała z organizacjami międzynarodowymi i krajowymi, rządowymi i pozarządowymi, mającymi cele podobne do celów niniejszej Konwencji. W celu wprowadzenia w życie swych programów i realizacji swych projektów Komitet może zwrócić się do tych organizacji, a w szczególności do Międzynarodowego Ośrodka Studiów nad Ochroną i Restauracją Dóbr Kultury (Ośrodka rzymskiego), do Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych (ICOMOS) oraz do Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN), jak również do innych organizacji publicznych lub prywatnych oraz do osób prywatnych.

8. Decyzje Komitetu są podejmowane większością dwóch trzecich członków obecnych i głosujących. Quorum stanowi większość członków Komitetu.

Artykuł 14

1. Komitet Dziedzictwa Światowego ma do pomocy sekretariat mianowany przez Dyrektora Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

2. Dyrektor Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, korzystając w możliwie najszerszej mierze z usług Międzynarodowego Ośrodka Studiów nad Ochroną i Restauracją Dóbr Kultury (Ośrodek rzymski), Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków i Miejsc Historycznych (ICOMOS) oraz Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) w zakresie ich właściwości i możliwości, przygotowuje dokumentację Komitetu, porządek dzienny jego posiedzeń i zapewnia wykonanie jego postanowień.

IV. Fundusz Ochrony Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego.

Artykuł 15

1. Tworzy się fundusz ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego pod nazwą „Fundusz Dziedzictwa Światowego”.

2. Fundusz jest utworzony z funduszy przekazanych stosownie do postanowień regulaminu finansowego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

3. Środki finansowe Funduszu powstają z:

- a) obowiązkowych i dobrowolnych składek Państw będących Stronami niniejszej Konwencji,
- b) wpłat, darów i zapisów czynionych przez:
 - (i) inne Państwa,
 - (ii) Organizację Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, inne organizacje należące do systemu Narodów Zjednoczonych, w szczególności Program Rozwoju Narodów Zjednoczonych, oraz inne organizacje międzyrządowe,
 - (iii) organizacje publiczne lub prywatne albo osoby prywatne,
- c) odsetek przypadających od sum Funduszu,
- d) dochodów ze zbiórek pieniężnych i wpływów z imprez organizowanych na rzecz Funduszu oraz
- e) wszelkich innych przychodów przewidzianych w regulaminie, który uchwali Komitet Dziedzictwa Światowego.

4. Składki na rzecz Funduszu i inne formy pomocy udzielanej Komitetowi mogą być wykorzystane wyłącznie na cele określone przez Komitet. Komitet może przyjmować wpłaty przeznaczone na realizację pewnego tylko programu lub odrębnego projektu pod warunkiem, że uprzednio podjął on decyzję o realizacji tego programu lub projektu. Wpłatom na Fundusz nie mogą towarzyszyć żadne warunki polityczne.

Artykuł 16

1. Niezależnie od wszelkich dodatkowych wpłat dobrowolnych Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji zobowiązują się wpłacać regularnie co dwa lata na Fundusz Dziedzictwa Światowego składki, których wysokość, obliczona według jednakowej stawki procentowej dla wszystkich Państw, zostanie uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Państw będących Stronami Konwencji, zebranych podczas sesji Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury. Ta uchwała Zgromadzenia Ogólnego wymaga większości głosów obecnych i głosujących Państw będących Stronami, które nie złożyły oświadczenia przewidzianego w ustępie 2 niniejszego artykułu. W żadnym wypadku składka obowiązkowa Państw będących Stronami Konwencji nie może przekroczyć 1% ich składki do budżetu zwyczajnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

2. Jednakże każde Państwo, o którym mowa w artykule 31 lub 32 niniejszej Konwencji, może w chwili składania swoich dokumentów ratyfikacyjnych, dokumentów przyjęcia lub przystąpienia złożyć oświadczenie, że nie będzie związane postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.

3. Państwo będące Stroną Konwencji, które złożyło oświadczenie przewidziane w ustępie 2 niniejszego artykułu, może w każdej chwili wycofać to oświadczenie w drodze zawiadomienia o tym Dyrektora Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury. Jednakże wycofanie oświadczenia będzie miało skutek w zakresie składek obowiązkowych należnych od tego Państwa dopiero od daty najbliższego Zgromadzenia Ogólnego Państw będących Stronami niniejszej Konwencji.

4. Aby Komitet mógł zaplanować swą działalność w sposób skuteczny, składki Państw będących Stronami niniejszej Konwencji, które złożyły oświadczenie przewidziane w ustępie 2 niniejszego artykułu, powinny być uiszczane regularnie, przynajmniej co dwa lata, i nie powinny być niższe od składek, jakich dokonywałoby dane Państwo, gdyby było związane postanowieniami ustępu 1 niniejszego artykułu.

5. Żadne Państwo będące Stroną Konwencji, zalegające z wpłatą składek obowiązkowych lub dobrowolnych za bieżący i poprzedni rok kalendarzowy, nie może być wybrane na członka Komitetu Dziedzictwa Światowego. Postanowienie to nie ma zastosowania podczas pierwszych wyborów. Mandat takiego Państwa, będącego już członkiem Komitetu, wygasa z chwilą wyborów przewidzianych w artykule 8 ustęp 1 niniejszej Konwencji.

Artykuł 17

Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji przewidują lub popierają tworzenie fundacji lub publicznych

i prywatnych stowarzyszeń krajowych mających na celu zachęcenie do dokonywania darów na rzecz ochrony dziedzictwa kulturalnego i naturalnego określonego w artykułach 1 i 2 niniejszej Konwencji.

Artykuł 18

Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji współdziałają w akcjach zbiorów międzynarodowych, organizowanych pod auspicjami Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na rzecz Funduszu Dziedzictwa Światowego. Ułatwiają one zbiórki organizowane w tym celu przez organizacje wymienione w artykule 15 ustęp 3.

V. Warunki i tryb udzielania pomocy międzynarodowej.

Artykuł 19

Każde Państwo będące Stroną niniejszej Konwencji może zwracać się z prośbą o udzielenie pomocy międzynarodowej na rzecz dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego o wyjątkowej powszechnej wartości, znajdujących się na jego terytorium. Załączy ono do wniosku dane informacyjne i dokumenty przewidziane w artykule 21, którymi rozporządza, potrzebne Komitetowi do powzięcia decyzji.

Artykuł 20

Z zastrzeżeniem postanowień artykułu 13 ustęp 2, artykułu 22 punkt (c) oraz artykułu 23 pomoc międzynarodowa przewidziana w niniejszej Konwencji może być udzielona jedynie na rzecz tych dóbr dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, które Komitet Dziedzictwa Światowego postanowił lub postanawia wpisać na jedną z list, o których mowa w artykule 11 ustępy 2 i 4.

Artykuł 21

1. Komitet Dziedzictwa Światowego określa procedurę rozpatrywania wniosków o udzielenie pomocy międzynarodowej, do której udzielenia jest powołany, a w szczególności ustala dane, jakie powinny być zamieszczone we wniosku, który powinien zawierać opis zamierzonej operacji i niezbędnych robót oraz ich kosztorys i wskazywać stopień ich pilności oraz przyczyny, z których powodu Państwo składające wniosek nie może ponieść całości wydatków z własnych środków. W każdym wypadku, gdy to jest możliwe, wnioski powinny być poparte opinią rzeczoznawców.

2. Wnioski o pomoc złożone w związku z klęskami żywiołowymi lub katastrofami, ze względu na konieczność możliwie natychmiastowego podjęcia prac, powinny być przez Komitet rozpatrywane bezzwłocznie i z pierwszeństwem przed innymi; Komitet powinien rozporządzać funduszem rezerwowym przeznaczonym na tego rodzaju wypadki.

3. Przed podjęciem decyzji Komitet przeprowadza badania i konsultacje, które uzna za niezbędne.

Artykuł 22

Pomoc udzielana przez Komitet Dziedzictwa Światowego może przybierać następujące formy:

- a) studia nad zagadnieniami artystycznymi, naukowymi i technicznymi związanymi z ochroną, konserwacją,

rewaloryzacją i ożywianiem lub odtwarzaniem dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, określonego w artykule 11 ustępy 2 i 4 niniejszej Konwencji,

- b) skierowanie rzeczoznawców, techników i wykwalifikowanych robotników do czuwania nad należyтым wykonaniem zatwierdzonego projektu,
- c) kształcenie specjalistów wszelkich szczebli w dziedzinie identyfikacji, ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i ożywiania lub odtwarzania dziedzictwa kulturalnego i naturalnego,
- d) dostarczanie urządzeń, którymi zainteresowane Państwo nie dysponuje lub których nie jest w stanie być,
- e) udzielanie pożyczek nisko oprocentowanych lub nie oprocentowanych, które mogą być spłacane na warunkach długoterminowych,
- f) przyznawanie subwencji bezzwrotnych w wyjątkowych i szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Artykuł 23

Komitet Dziedzictwa Światowego może również udzielać pomocy międzynarodowej krajowym lub regionalnym ośrodkom kształcenia specjalistów wszelkich szczebli w dziedzinie identyfikacji, ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i ożywiania lub odtwarzania dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.

Artykuł 24

Pomoc międzynarodowa w poważnym zakresie może być udzielona tylko po szczegółowych badaniach naukowych, gospodarczych i technicznych. Badania te powinny opierać się na najbardziej nowoczesnych metodach ochrony, konserwacji, rewaloryzacji i ożywiania lub odtwarzania dziedzictwa kulturalnego i naturalnego i powinny odpowiadać celom niniejszej Konwencji. Badania powinny również mieć za zadanie poszukiwanie środków racjonalnego wykorzystania zasobów będących w dyspozycji zainteresowanego Państwa.

Artykuł 25

Finansowanie niezbędnych robót powinno w zasadzie tylko częściowo obciążać społeczność międzynarodową. Udział Państwa, które korzysta z pomocy międzynarodowej, powinien stanowić istotną część środków przeznaczonych na realizację każdego programu lub projektu, chyba że środki tego Państwa na to nie pozwalają.

Artykuł 26

Komitet Dziedzictwa Światowego i Państwo korzystające z jego pomocy ustalają w zawartym między nimi porozumieniu warunki, na jakich będzie wykonywany program lub projekt, na którego realizację udziela się pomocy międzynarodowej zgodnie z niniejszą Konwencją. Na Państwie korzystającym z tej pomocy spoczywa obowiązek kontynuowania ochrony, konserwacji i rewaloryzacji dóbr w ten sposób uratowanych, zgodnie z warunkami ustalonymi w porozumieniu.

VI. Programy oświatowe.

Artykuł 27

1. Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji będą się starały wszelkimi właściwymi środkami, a w szczególności przez ustalanie odpowiednich programów oświatowych i informacyjnych, wzmacniać w swoich społeczeństwach poszanowanie i przywiązanie do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, określonego w artykułach 1 i 2 niniejszej Konwencji.

2. Zobowiązują się one również szeroko informować społeczeństwo o niebezpieczeństwach, jakie zagrażają temu dziedzictwu, i o działaniach podjętych w zastosowaniu niniejszej Konwencji.

Artykuł 28

Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji, które korzystają z pomocy międzynarodowej stosownie do postanowień Konwencji, podejmują niezbędne środki w celu rozpowszechnienia wiadomości o znaczeniu dóbr, na które ta pomoc została przeznaczona, i o roli, jaką ta pomoc odegrała.

VII. Sprawozdania.

Artykuł 29

1. Państwa będące Stronami niniejszej Konwencji informują w okresowych sprawozdaniach, które będą przedstawiane Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, w terminach i w formie przez nią określonych, o przepisach ustaw i innych aktów prawnych oraz o innych podjętych przez nie środkach w celu stosowania niniejszej Konwencji, jak również o doświadczeniach uzyskanych w tej dziedzinie.

2. Sprawozdania te będą podane do wiadomości Komitetowi Dziedzictwa Światowego.

3. Komitet składa sprawozdanie ze swej działalności na każdej sesji zwyczajnej Konferencji Generalnej Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

VIII. Postanowienia końcowe.

Artykuł 30

Niniejsza Konwencja została sporządzona w językach: angielskim, arabskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, przy czym wszystkie te teksty są jednakowo autentyczne.

Artykuł 31

1. Niniejsza Konwencja podlega ratyfikacji lub przyjęciu przez Państwa będące członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury zgodnie z ich procedurą konstytucyjną.

2. Dokumenty ratyfikacyjne lub dokumenty przyjęcia będą składane Dyrektorowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

Artykuł 32

1. Niniejsza Konwencja jest otwarta do przystąpienia dla wszystkich Państw nie będących członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, które zostaną zaproszone do przystąpienia przez Konferencję Generalną Organizacji.

2. Przystąpienie następuje przez złożenie dokumentu przystąpienia Dyrektorowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

Artykuł 33

Niniejsza Konwencja wejdzie w życie po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dwudziestego dokumentu ratyfikacyjnego, dokumentu przyjęcia lub przystąpienia, lecz jedynie w stosunku do Państw, które w tym dniu lub wcześniej złożyły swoje dokumenty ratyfikacyjne, dokumenty przyjęcia lub przystąpienia. W stosunku do każdego innego Państwa wejdzie ona w życie po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia przez to Państwo dokumentu ratyfikacyjnego, dokumentu przyjęcia lub przystąpienia.

Artykuł 34

Do Państw będących Stronami niniejszej Konwencji, o ustroju konstytucyjnym federalnym lub niejednocelnym, stosuje się następujące postanowienia:

- a) jeśli chodzi o postanowienia niniejszej Konwencji, których wykonanie zależy od wydania aktu ustawodawczego przez federalną lub centralną władzę ustawodawczą, obowiązki rządu federalnego lub centralnego są takie same jak obowiązki Państw Stron nie będących państwami federalnymi,
- b) jeśli chodzi o postanowienia niniejszej Konwencji, których wykonanie zależy od wydania aktu ustawodawczego przez władzę ustawodawczą każdego ze stanów, krajów, prowincji lub kantonów, wchodzących w skład federacji, które na podstawie zasad konstytucyjnych federacji nie są obowiązane do podejmowania kroków ustawodawczych, rząd federalny poda te postanowienia z przychylną opinią do wiadomości właściwym władzom stanów, krajów, prowincji lub kantonów.

Artykuł 35

1. Każde Państwo będące Stroną niniejszej Konwencji będzie mogło wypowiedzieć niniejszą Konwencję.

2. Wypowiedzenie będzie notyfikowane na piśmie dokumentem złożonym Dyrektorowi Generalnemu Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

3. Wypowiedzenie nabierze mocy po upływie dwunastu miesięcy od dnia otrzymania dokumentu wypowiedzenia. Nie zmieni ono w niczym zobowiązań finansowych przyjętych przez Państwo wypowiadające, aż do dnia, w którym wypowiedzenie nabierze mocy.

Artykuł 36

Dyrektor Generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury będzie informował Państwa będące członkami Organizacji, Państwa nie będące członkami Organizacji, o których mowa w artykule 32, jak również Organizację Narodów Zjednoczonych, o złożeniu wszelkich dokumentów ratyfikacyjnych, dokumentów przyjęcia lub przystąpienia, wymienionych w artykułach 31 i 32, jak również o wypowiedzeniach przewidzianych w artykule 35.

Artykuł 37

1. Niniejsza Konwencja będzie mogła być zrewidowana przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury. Jednakże zrewidowany tekst będzie obowiązywał tylko te Państwa, które staną się Stronami konwencji wprowadzającej rewizję.

2. Jeżeli Konferencja Generalna przyjmie nową konwencję wprowadzającą całkowitą lub częściową rewizję niniejszej Konwencji oraz jeżeli nowa konwencja nie będzie stanowić inaczej, niniejsza Konwencja przestanie być otwarta do ratyfikacji, przyjęcia lub przystąpienia począwszy od daty wejścia w życie nowej konwencji wprowadzającej rewizję.

Artykuł 38

Zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych niniejsza Konwencja zostanie zarejestrowana w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych na wniosek Dyrektora Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury.

Sporządzono w Paryżu, dnia dwudziestego trzeciego listopada 1972 roku, w dwóch oryginalnych egzemplarzach, podpisanych przez Przewodniczącego Konferencji Generalnej zebranej na swej siedemnastej sesji oraz przez Dyrektora Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury, które będą złożone w archiwum Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury i których uwierzytelnione odpisy będą przekazane wszystkim Państwom, o których mowa w artykułach 31 i 32, oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Powyższy tekst jest autentycznym tekstem Konwencji przyjętej w należyty sposób przez Konferencję Generalną Organizacji Narodów Zjednoczonych dla Wychowania, Nauki i Kultury na jej siedemnastej sesji, która odbyła się w Paryżu i która została ogłoszona za zamkniętą dnia dwudziestego pierwszego listopada 1972 roku.

NA DOWÓD CZEGO złożyli swoje podpisy dnia dwudziestego trzeciego listopada 1972 roku.

Przewodniczący Konferencji
Generalnej
TORU HAGUIWARA

Dyrektor Generalny
RENE MAHEU

CONVENTION POUR LA PROTECTION
DU PATRIMOINE MONDIAL, CULTUREL ET NATUREL

La Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, réunie à Paris du 17 octobre au 21 novembre 1972, en sa dix-septième session,

Constatant que le patrimoine culturel et le patrimoine naturel sont de plus en plus menacés de destruction non seulement par les causes traditionnelles de dégradation mais encore par l'évolution de la vie sociale et économique qui les aggrave par des phénomènes d'altération ou de destruction encore plus redoutables,

Considérant que la dégradation ou la disparition d'un bien du patrimoine culturel et naturel constitue un appauvrissement néfaste du patrimoine de tous les peuples du monde,

Considérant que la protection de ce patrimoine à l'échelon national reste souvent incomplète en raison de l'ampleur des moyens qu'elle nécessite et de l'insuffisance des ressources économiques, scientifiques et techniques du pays sur le territoire duquel se trouve le bien à sauvegarder,

Rappelant que l'Acte constitutif de l'Organisation prévoit qu'elle aidera au maintien, à l'avancement et à la diffusion du savoir en veillant à la conservation et protection du patrimoine universel et en recommandant aux peuples intéressés des conventions internationales à cet effet,

Considérant que les conventions, recommandations et résolutions internationales existantes en faveur des biens culturels et naturels démontrent l'importance que présente, pour tous les peuples du monde, la sauvegarde de ces biens uniques et irremplaçables à quelque peuple qu'ils appartiennent,

Considérant que certains bien du patrimoine culturel et naturel présentent un intérêt exceptionnel qui nécessite leur préservation en tant qu'élément du patrimoine mondial de l'humanité tout entière,

Considérant que devant l'ampleur et la gravité des dangers nouveaux qui les menacent il incombe à la collectivité internationale tout entière de participer à la protection du patrimoine culturel et naturel de valeur universelle exceptionnelle, par l'octroi d'une assistance collective qui sans se substituer à l'action de l'Etat intéressé la complétera efficacement,

Considérant qu'il est indispensable d'adopter à cet effet de nouvelles dispositions conventionnelles établissant un système efficace de protection collective du patrimoine culturel et naturel de valeur universelle exceptionnelle organisé d'une façon permanente et selon des méthodes scientifiques et modernes,

Après avoir décidé lors de sa seizième session que cette question ferait l'objet d'une Convention internationale,

Adopte ce seizième jour de novembre 1972 la présente Convention.

I. DEFINITIONS DU PATRIMOINE CULTUREL ET NATUREL

ARTICLE 1

Aux fins de la présente Convention sont considérés comme "patrimoine culturel"

- les monuments : oeuvres architecturales, de sculpture ou de peinture monumentales, éléments ou structures de caractère archéologique, inscriptions, grottes et groupes d'éléments, qui ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue de l'histoire, de l'art ou de la science,

- les ensembles : groupes de constructions isolées ou réunies, qui, en raison de leur architecture, de leur unité, ou de leur intégration dans le paysage, ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue de l'histoire, de l'art ou de la science,
- les sites : oeuvres de l'homme ou oeuvres conjuguées de l'homme et de la nature, ainsi que les zones y compris les sites archéologiques qui ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue historique, esthétique, ethnologique ou anthropologique.

ARTICLE 2

Aux fins de la présente Convention sont considérés comme "patrimoine naturel" :

- les monuments naturels constitués par des formations physiques et biologiques ou par des groupes de telles formations qui ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue esthétique ou scientifique,
- les formations géologiques et physiographiques et les zones strictement délimitées constituant l'habitat d'espèces animale et végétale menacées, qui ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue de la science ou de la conservation,
- les sites naturels ou les zones naturelles strictement délimitées, qui ont une valeur universelle exceptionnelle du point de vue de la science, de la conservation ou de la beauté naturelle.

ARTICLE 3

Il appartient à chaque Etat partie à la présente Convention d'identifier et de délimiter les différents biens situés sur son territoire et visés aux articles 1 et 2 ci-dessus.

II. PROTECTION NATIONALE ET PROTECTION INTERNATIONALE DU PATRIMOINE CULTUREL ET NATUREL

ARTICLE 4

Chacun des Etats parties à la présente Convention reconnaît que l'obligation d'assurer l'identification, la protection, la conservation, la mise en valeur et la transmission aux générations futures du patrimoine culturel et naturel visé aux articles 1 et 2 et situé sur son territoire, lui incombe en premier chef. Il s'efforce d'agir à cet effet tant par son propre effort au maximum de ses ressources disponibles que, le cas échéant, au moyen de l'assistance et de la coopération internationales dont il pourra bénéficier, notamment aux plans financier, artistique, scientifique et technique.

ARTICLE 5

Afin d'assurer une protection et une conservation aussi efficaces et une mise en valeur aussi active que possible du patrimoine culturel et naturel situé sur leur territoire et dans les conditions appropriées à chaque pays, les Etats parties à la présente Convention s'efforceront dans la mesure du possible :

- (a) d'adopter une politique générale visant à assigner une fonction au patrimoine culturel et naturel dans la vie collective, et à intégrer la protection de ce patrimoine dans les programmes de planification générale ;
- (b) d'instituer sur leur territoire, dans la mesure où ils n'existent pas, un ou plusieurs services de protection, de conservation et de mise en valeur du patrimoine culturel et naturel, dotés d'un personnel approprié, et disposant des moyens lui permettant d'accomplir les tâches qui lui incombent ;

- (c) de développer les études et les recherches scientifiques et techniques et perfectionner les méthodes d'intervention qui permettent à un Etat de faire face aux dangers qui menacent son patrimoine culturel ou naturel ;
- (d) de prendre les mesures juridiques, scientifiques, techniques, administratives et financières adéquates pour l'identification, la protection, la conservation, la mise en valeur et la réanimation de ce patrimoine ; et
- (e) de favoriser la création ou le développement de centres nationaux ou régionaux de formation dans le domaine de la protection, de la conservation et de la mise en valeur du patrimoine culturel et naturel et d'encourager la recherche scientifique dans ce domaine.

ARTICLE 6

1. En respectant pleinement la souveraineté des Etats sur le territoire desquels est situé le patrimoine culturel et naturel visé aux articles 1 et 2, et sans préjudice des droits réels prévus par la législation nationale sur ledit patrimoine, les Etats parties à la présente convention reconnaissent qu'il constitue un patrimoine universel pour la protection duquel la communauté internationale tout entière a le devoir de coopérer.
2. Les Etats parties s'engagent en conséquence, et conformément aux dispositions de la présente convention, à apporter leur concours à l'identification, à la protection, à la conservation et à la mise en valeur du patrimoine culturel et naturel visé aux paragraphes 2 et 4 de l'article 11 si l'Etat sur le territoire duquel il est situé le demande.
3. Chacun des Etats parties à la présente convention s'engage à ne prendre délibérément aucune mesure susceptible d'endommager directement ou indirectement le patrimoine culturel et naturel visé aux articles 1 et 2 qui est situé sur le territoire d'autres Etats parties à cette convention.

ARTICLE 7

Aux fins de la présente convention, il faut entendre par protection internationale du patrimoine mondial culturel et naturel la mise en place d'un système de coopération et d'assistance internationales visant à seconder les Etats parties à la convention dans les efforts qu'ils déploient pour préserver et identifier ce patrimoine.

III. COMITE INTERGOUVERNEMENTAL DE LA PROTECTION DU PATRIMOINE MONDIAL CULTUREL ET NATUREL

ARTICLE 8

1. Il est institué auprès de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, un Comité intergouvernemental de la protection du patrimoine culturel et naturel de valeur universelle exceptionnelle dénommé "le Comité du patrimoine mondial". Il est composé de 15 Etats parties à la convention, élus par les Etats parties à la convention réunis en assemblée générale au cours de sessions ordinaires de la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. Le nombre des Etats membres du Comité sera porté à 21 à compter de la session ordinaire de la Conférence générale qui suivra l'entrée en vigueur de la présente convention pour au moins 40 Etats.
2. L'élection des membres du Comité doit assurer une représentation équitable des différentes régions et cultures du monde.
3. Assistent aux séances du Comité avec voix consultative un représentant du Centre international d'études pour la conservation et la restauration des biens culturels (Centre de Rome), un représentant du Conseil international des monuments et des sites (ICOMOS), et un représentant de l'Union internationale pour la conservation de la nature et de ses ressources (UICN), auxquels peuvent s'ajouter, à la demande des Etats parties réunis en assemblée générale au cours

des sessions ordinaires de la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, des représentants d'autres organisations intergouvernementales ou non gouvernementales ayant des objectifs similaires.

ARTICLE 9

1. Les Etats membres du Comité du patrimoine mondial exercent leur mandat depuis la fin de la session ordinaire de la Conférence générale au cours de laquelle ils ont été élus jusqu'à la fin de sa troisième session ordinaire subséquente.
2. Toutefois, le mandat d'un tiers des membres désignés lors de la première élection se terminera à la fin de la première session ordinaire de la Conférence générale suivant celle au cours de laquelle ils ont été élus et le mandat d'un second tiers des membres désignés en même temps, se terminera à la fin de la deuxième session ordinaire de la Conférence générale suivant celle au cours de laquelle ils ont été élus. Les noms de ces membres seront tirés au sort par le Président de la Conférence générale après la première élection.
3. Les Etats membres du Comité choisissent pour les représenter des personnes qualifiées dans le domaine du patrimoine culturel ou du patrimoine naturel.

ARTICLE 10

1. Le Comité du patrimoine mondial adopte son règlement intérieur.
2. Le Comité peut à tout moment inviter à ses réunions des organismes publics ou privés, ainsi que des personnes privées, pour les consulter sur des questions particulières.
3. Le Comité peut créer les organes consultatifs qu'il estime nécessaires à l'exécution de sa tâche.

ARTICLE 11

1. Chacun des Etats parties à la présente convention soumet, dans toute la mesure du possible, au Comité du patrimoine mondial un inventaire des biens du patrimoine culturel et naturel situés sur son territoire et susceptibles d'être inscrits sur la liste prévue au paragraphe 2 du présent article. Cet inventaire, qui n'est pas considéré comme exhaustif, doit comporter une documentation sur le lieu des biens en question et sur l'intérêt qu'ils présentent.
2. Sur la base des inventaires soumis par les Etats en exécution du paragraphe 1 ci-dessus, le Comité établit, met à jour et diffuse, sous le nom de "liste du patrimoine mondial", une liste des biens du patrimoine culturel et du patrimoine naturel, tels qu'ils sont définis aux articles 1 et 2 de la présente convention, qu'il considère comme ayant une valeur universelle exceptionnelle en application des critères qu'il aura établis. Une mise à jour de la liste doit être diffusée au moins tous les deux ans.
3. L'inscription d'un bien sur la liste du patrimoine mondial ne peut se faire qu'avec le consentement de l'Etat intéressé. L'inscription d'un bien situé sur un territoire faisant l'objet de revendication de souveraineté ou de juridiction de la part de plusieurs Etats ne préjuge en rien les droits des parties au différend.
4. Le Comité établit, met à jour et diffuse, chaque fois que les circonstances l'exigent, sous le nom de "liste du patrimoine mondial en péril", une liste des biens figurant sur la liste du patrimoine mondial pour la sauvegarde desquels de grands travaux sont nécessaires et pour lesquels une assistance a été demandée aux termes de la présente convention. Cette liste contient une estimation du coût des opérations. Ne peuvent figurer sur cette liste que des biens du patrimoine culturel et naturel qui sont menacés de dangers graves et précis, tels que menace de disparition due à une dégradation accélérée, projets de grands travaux publics ou privés, rapide développement urbain et touristique, destruction due à des changements d'utilisation ou de propriété de la terre, altérations profondes dues à une cause inconnue. abandon

pour des raisons quelconques, conflit armé venant ou menaçant d'éclater, calamités et cataclysmes, grands incendies, séismes, glissements de terrain, éruptions volcaniques, modification du niveau des eaux, inondations, raz de marée. Le Comité peut, à tout moment, en cas d'urgence, procéder à une nouvelle inscription sur la liste du patrimoine mondial en péril et donner à cette inscription une diffusion immédiate.

5. Le Comité définit les critères sur la base desquels un bien du patrimoine culturel et naturel peut être inscrit dans l'une ou l'autre des listes visées aux paragraphes 2 et 4 du présent article.
6. Avant de refuser une demande d'inscription sur l'une des deux listes visées aux paragraphes 2 et 4 du présent article, le Comité consulte l'Etat partie sur le territoire duquel est situé le bien du patrimoine culturel ou naturel dont il s'agit.
7. Le Comité, avec l'accord des Etats intéressés, coordonne et encourage les études et les recherches nécessaires à la constitution des listes visées aux paragraphes 2 et 4 du présent article.

ARTICLE 12

Le fait qu'un bien du patrimoine culturel et naturel n'ait pas été inscrit sur l'une ou l'autre des deux listes visées aux paragraphes 2 et 4 de l'article 11 ne saurait en aucune manière signifier qu'il n'a pas une valeur universelle exceptionnelle à des fins autres que celles résultant de l'inscription sur ces listes.

ARTICLE 13

1. Le Comité du patrimoine mondial reçoit et étudie les demandes d'assistance internationale formulées par les Etats parties à la présente Convention en ce qui concerne les biens du patrimoine culturel et naturel situés sur leur territoire, qui figurent ou sont susceptibles de figurer sur les listes visées aux paragraphes 2 et 4 de l'article 11. Ces demandes peuvent avoir pour objet la protection, la conservation, la mise en valeur ou la réanimation de ces biens.
2. Les demandes d'assistance internationale en application du paragraphe 1 du présent article peuvent aussi avoir pour objet l'identification de biens du patrimoine culturel et naturel défini aux articles 1 et 2, lorsque des recherches préliminaires ont permis d'établir que ces dernières méritaient d'être poursuivies.
3. Le Comité décide de la suite à donner à ces demandes, détermine, le cas échéant, la nature et l'importance de son aide et autorise la conclusion, en son nom, des arrangements nécessaires avec le gouvernement intéressé.
4. Le Comité fixe un ordre de priorité pour ses interventions. Il le fait en tenant compte de l'importance respective des biens à sauvegarder pour le patrimoine mondial culturel et naturel, de la nécessité d'assurer l'assistance internationale aux biens les plus représentatifs de la nature ou du génie et de l'histoire des peuples du monde et de l'urgence des travaux à entreprendre, de l'importance des ressources des Etats sur le territoire desquels se trouvent les biens menacés et en particulier de la mesure dans laquelle ils pourraient assurer la sauvegarde de ces biens par leurs propres moyens.
5. Le Comité établit, met à jour et diffuse une liste des biens pour lesquels une assistance internationale a été fournie.
6. Le Comité décide de l'utilisation des ressources du Fonds créé aux termes de l'article 15 de la présente Convention. Il recherche les moyens d'en augmenter les ressources et prend toutes mesures utiles à cet effet.
7. Le Comité coopère avec les organisations internationales et nationales, gouvernementales et non gouvernementales, ayant des objectifs similaires à ceux de la présente Convention. Pour la mise en oeuvre de ses programmes et l'exécution de ses projets, le Comité peut faire appel à

ces organisations, en particulier au Centre international d'études pour la conservation et la restauration des biens culturels (Centre de Rome), au Conseil international des monuments et des sites (ICOMOS) et à l'Union internationale pour la conservation de la nature et de ses ressources (UICN), ainsi qu'à d'autres organismes publics ou privés et à des personnes privées.

8. Les décisions du Comité sont prises à la majorité des deux tiers des membres présents et votants. Le quorum est constitué par la majorité des membres du Comité.

ARTICLE 14

1. Le Comité du patrimoine mondial est assisté par un secrétariat nommé par le Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.
2. Le Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, utilisant le plus possible les services du Centre international d'études pour la conservation et la restauration des biens culturels (Centre de Rome), du Conseil international des monuments et des sites (ICOMOS), et de l'Union internationale pour la conservation de la nature et de ses ressources (UICN), dans les domaines de leurs compétences et de leurs possibilités respectives, prépare la documentation du Comité, l'ordre du jour de ses réunions et assure l'exécution de ses décisions.

IV. FONDS POUR LA PROTECTION DU PATRIMOINE MONDIAL CULTUREL ET NATUREL

ARTICLE 15

1. Il est créé un fonds pour la protection du patrimoine mondial culturel et naturel de valeur universelle exceptionnelle, dénommé "Le Fonds du patrimoine mondial".
2. Le Fonds est constitué en fonds de dépôt, conformément aux dispositions du règlement financier de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.
3. Les ressources du Fonds sont constituées par :
 - (a) les contributions obligatoires et les contributions volontaires des Etats parties à la présente convention ;
 - (b) les versements, dons ou legs que pourront faire :
 - (i) d'autres Etats,
 - (ii) l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, les autres organisations du système des Nations Unies, notamment le Programme de développement des Nations Unies et d'autres organisations intergouvernementales,
 - (iii) des organismes publics ou privés ou des personnes privées ;
 - (c) tout intérêt dû sur les ressources du Fonds ;
 - (d) le produit des collectes et les recettes des manifestations organisées au profit du Fonds et
 - (e) toutes autres ressources autorisées par le règlement qu'élaborera le Comité du patrimoine mondial.
4. Les contributions au Fonds et les autres formes d'assistance fournies au Comité ne peuvent être affectées qu'aux fins définies par lui. Le Comité peut accepter des contributions ne devant être affectées qu'à un certain programme ou à un projet particulier, à la condition que la mise en oeuvre de ce programme ou l'exécution de ce projet ait été décidée par le Comité. Les contributions au Fonds ne peuvent être assorties d'aucune condition politique.

ARTICLE 16

1. Sans préjudice de toute contribution volontaire complémentaire, les Etats parties à la présente convention s'engagent à verser régulièrement, tous les deux ans, au Fonds du patrimoine mondial des contributions dont le montant, calculé selon un pourcentage uniforme applicable à tous les Etats, sera décidé par l'assemblée générale des Etats parties à la convention, réunis au cours de sessions de la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. Cette décision de l'assemblée générale requiert la majorité des Etats parties présents et votants qui n'ont pas fait la déclaration visée au paragraphe 2 du présent article. En aucun cas, la contribution obligatoire des Etats parties à la convention ne pourra dépasser 1 % de sa contribution au budget ordinaire de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.
2. Toutefois, tout Etat visé à l'article 31 ou à l'article 32 de la présente convention peut, au moment du dépôt de ses instruments de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, déclarer qu'il ne sera pas lié par les dispositions du paragraphe (1) du présent article.
3. Un Etat partie à la convention ayant fait la déclaration visée au paragraphe (2) du présent article, peut à tout moment retirer ladite déclaration moyennant notification du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. Toutefois, le retrait de la déclaration n'aura d'effet sur la contribution obligatoire due par cet Etat qu'à partir de la date de l'assemblée générale des Etats parties qui suivra.
4. Afin que le Comité soit en mesure de prévoir ses opérations d'une manière efficace, les contributions des Etats parties à la présente convention, ayant fait la déclaration visée au paragraphe 2 du présent article, doivent être versées sur une base régulière, au moins tous les deux ans, et ne devraient pas être inférieures aux contributions qu'ils auraient dû verser s'ils avaient été liés par les dispositions du paragraphe 1 du présent article.
5. Tout Etat partie à la convention qui est en retard dans le paiement de sa contribution obligatoire ou volontaire en ce qui concerne l'année en cours et l'année civile qui l'a immédiatement précédée, n'est pas éligible au Comité du patrimoine mondial, cette disposition ne s'appliquant pas lors de la première élection. Le mandat d'un tel Etat qui est déjà membre du Comité prendra fin au moment de toute élection prévue à l'article 8, paragraphe 1, de la présente convention.

ARTICLE 17

Les Etats parties à la présente convention envisagent ou favorisent la création de fondations ou d'associations nationales publiques et privées ayant pour but d'encourager les libéralités en faveur de la protection du patrimoine culturel et naturel défini aux articles 1 et 2 de la présente Convention

ARTICLE 18

Les Etats parties à la présente Convention prêtent leur concours aux campagnes internationales de collecte qui sont organisées au profit du Fonds du patrimoine mondial sous les auspices de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. Ils facilitent les collectes faites à ces fins par des organismes mentionnés au paragraphe 3, article 15.

V. CONDITIONS ET MODALITES DE L'ASSISTANCE INTERNATIONALE

ARTICLE 19

Tout Etat partie à la présente Convention peut demander une assistance internationale en faveur de biens du patrimoine culturel ou naturel de valeur universelle exceptionnelle situés sur son territoire. Il doit joindre à sa demande les éléments d'information et les documents prévus à l'article 21 dont il dispose et dont le Comité a besoin pour prendre sa décision.

ARTICLE 20

Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 de l'article 13, de l'alinéa (c) de l'article 22, et de l'article 23, l'assistance internationale prévue par la présente Convention ne peut être accordée qu'à des biens du patrimoine culturel et naturel que le Comité du patrimoine mondial a décidé ou décide de faire figurer sur l'une des listes visées aux paragraphes 2 et 4 de l'article 11.

ARTICLE 21

1. Le Comité du patrimoine mondial définit la procédure d'examen des demandes d'assistance internationale qu'il est appelé à fournir et précise notamment les éléments qui doivent figurer dans la demande, laquelle doit décrire l'opération envisagée, les travaux nécessaires, une estimation de leur coût, leur urgence et les raisons pour lesquelles les ressources de l'Etat demandeur ne lui permettent pas de faire face à la totalité de la dépense. Les demandes doivent, chaque fois que possible, s'appuyer sur l'avis d'experts.
2. En raison des travaux qu'il peut y avoir lieu d'entreprendre sans délai, les demandes fondées sur des calamités naturelles ou des catastrophes doivent être examinées d'urgence et en priorité par le Comité, qui doit disposer d'un fonds de réserve servant à de telles éventualités.
3. Avant de prendre une décision, le Comité procède aux études et aux consultations qu'il juge nécessaires.

ARTICLE 22

L'assistance accordée par le Comité du patrimoine mondial peut prendre les formes suivantes :

- (a) études sur les problèmes artistiques, scientifiques et techniques que posent la protection, la conservation, la mise en valeur et la réanimation du patrimoine culturel et naturel, tel qu'il est défini aux paragraphes 2 et 4 de l'article 11 de la présente Convention ;
- (b) mise à la disposition d'experts, de techniciens et de main-d'oeuvre qualifiée pour veiller à la bonne exécution du projet approuvé ;
- (c) formation de spécialistes de tous niveaux dans le domaine de l'identification, de la protection, de la conservation, de la mise en valeur et de la réanimation du patrimoine culturel et naturel ;
- (d) fourniture de l'équipement que l'Etat intéressé ne possède pas ou n'est pas en mesure d'acquérir ;
- (e) prêts à faible intérêt, sans intérêt, ou qui pourraient être remboursés à long terme ;
- (f) octroi, dans des cas exceptionnels et spécialement motivés, de subventions non remboursables.

ARTICLE 23

Le Comité du patrimoine mondial peut également fournir une assistance internationale à des centres nationaux ou régionaux de formation de spécialistes de tous niveaux dans le domaine de l'identification, de la protection, de la conservation, de la mise en valeur et de la réanimation du patrimoine culturel et naturel.

ARTICLE 24

Une assistance internationale très importante ne peut être accordée qu'après une étude scientifique, économique et technique détaillée. Cette étude doit faire appel aux techniques les plus avancées de protection, de conservation, de mise en valeur et de réanimation du patrimoine culturel et naturel et correspondre aux objectifs de la présente Convention. L'étude doit aussi rechercher les moyens d'employer rationnellement les ressources disponibles dans l'Etat intéressé.

ARTICLE 25

Le financement des travaux nécessaires ne doit, en principe, incomber que partiellement à la communauté internationale. La participation de l'Etat qui bénéficie de l'assistance internationale doit constituer une part substantielle des ressources apportées à chaque programme ou projet, sauf si ses ressources ne le lui permettent pas.

ARTICLE 26

Le Comité du patrimoine mondial et l'Etat bénéficiaire définissent dans l'accord qu'ils concluent les conditions dans lesquelles sera exécuté un programme ou projet pour lequel est fournie une assistance internationale au titre de la présente convention. Il incombe à l'Etat qui reçoit cette assistance internationale de continuer à protéger, conserver et mettre en valeur les biens ainsi sauvegardés, conformément aux conditions définies dans l'accord.

VI. PROGRAMMES EDUCATIFS

ARTICLE 27

1. Les Etats parties à la présente Convention s'efforcent par tous les moyens appropriés, notamment par des programmes d'éducation et d'information, de renforcer le respect et l'attachement de leurs peuples au patrimoine culturel et naturel défini aux articles 1 et 2 de la Convention.
2. Ils s'engagent à informer largement le public des menaces qui pèsent sur ce patrimoine et des activités entreprises en application de la présente Convention.

ARTICLE 28

Les Etats parties à la présente Convention qui reçoivent une assistance internationale en application de la Convention prennent les mesures nécessaires pour faire connaître l'importance des biens qui ont fait l'objet de cette assistance et le rôle que cette dernière a joué.

VII. RAPPORTS

ARTICLE 29

1. Les Etats parties à la présente Convention indiquent dans les rapports qu'ils présenteront à la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture aux dates et sous la forme qu'elle déterminera, les dispositions législatives et réglementaires et les autres mesures qu'ils auront adoptées pour l'application de la Convention, ainsi que l'expérience qu'ils auront acquise dans ce domaine.
2. Ces rapports seront portés à la connaissance du Comité du patrimoine mondial.
3. Le Comité présente un rapport sur ses activités à chacune des sessions ordinaires de la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

VIII. CLAUSES FINALES

ARTICLE 30

La présente Convention est établie en anglais, en arabe, en espagnol, en français et en russe, les cinq textes faisant également foi.

ARTICLE 31

1. La présente Convention sera soumise à la ratification ou à l'acceptation des Etats membres de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, conformément à leurs procédures constitutionnelles respectives.
2. Les instruments de ratification ou d'acceptation seront déposés auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

ARTICLE 32

1. La présente Convention est ouverte à l'adhésion de tout Etat non membre de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, invité à y adhérer par la Conférence générale de l'Organisation.
2. L'adhésion se fera par le dépôt d'un instrument d'adhésion auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

ARTICLE 33

La présente Convention entrera en vigueur trois mois après la date du dépôt du vingtième instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion mais uniquement à l'égard des Etats qui auront déposé leurs instruments respectifs de ratification, d'acceptation ou d'adhésion à cette date ou antérieurement. Elle entrera en vigueur pour chaque autre Etat trois mois après le dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion.

ARTICLE 34

Les dispositions ci-après s'appliquent aux Etats parties à la présente Convention ayant un système constitutionnel fédératif ou non unitaire :

- (a) en ce qui concerne les dispositions de cette Convention dont la mise en oeuvre relève de l'action législative du pouvoir législatif fédéral ou central, les obligations du gouvernement fédéral ou central seront les mêmes que celles des Etats parties qui ne sont pas des Etats fédératifs ;
- (b) en ce qui concerne les dispositions de cette Convention dont l'application relève de l'action législative de chacun des Etats, pays, provinces ou cantons constituants, qui ne sont pas en vertu du système constitutionnel de la fédération tenus à prendre des mesures législatives, le gouvernement fédéral portera, avec son avis favorable, lesdites dispositions à la connaissance des autorités compétentes des Etats, pays, provinces ou cantons.

ARTICLE 35

1. Chacun des Etats parties à la présente Convention aura la faculté de dénoncer la Convention.
2. La dénonciation sera notifiée par un instrument écrit déposé auprès du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

3. La dénonciation prendra effet 12 mois après réception de l'instrument de dénonciation. Elle ne modifiera en rien les obligations financières à assumer par l'Etat dénonciateur jusqu'à la date à laquelle le retrait prendra effet.

ARTICLE 36

Le Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture informera les Etats membres de l'Organisation, les Etats non membres visés à l'article 32, ainsi que l'Organisation des Nations Unies, du dépôt de tous les instruments de ratification, d'acceptation ou d'adhésion mentionnés aux articles 31 et 32, de même que des dénonciations prévues à l'article 35.

ARTICLE 37

1. La présente convention pourra être révisée par la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture. La révision ne liera cependant que les Etats qui deviendront parties à la Convention portant révision.
2. Au cas où la Conférence générale adopterait une nouvelle convention portant révision totale ou partielle de la présente Convention et à moins que la nouvelle convention n'en dispose autrement, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification, à l'acceptation ou à l'adhésion, à partir de la date d'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant révision.

ARTICLE 38

Conformément à l'article 102 de la Charte des Nations Unies, la présente convention sera enregistrée au Secrétariat des Nations Unies à la requête du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture.

Fait à Paris, ce vingt-troisième jour de novembre 1972, en deux exemplaires authentiques portant la signature du Président de la Conférence générale, réunie en sa dix-septième session, et du Directeur général de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, qui seront déposés dans les archives de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, et dont les copies certifiées conformes seront remises à tous les Etats visés aux articles 31 et 32 ainsi qu'à l'Organisation des Nations Unies.

Le texte qui précède est le texte authentique de la Convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture à sa dix-septième session, qui s'est tenue à Paris et qui a été déclarée close le vingt et unième jour de novembre 1972.

Le Président de la Conférence générale

TORU HAGUIWARA

Le Directeur général

RENE MAHEU